

кани права и поискаха отъ турската властъ прѣзъ 1861 г. да възстанови „автокефалната архиепископия на Първа Юстинијана и цѣла Бѣлгария“.¹) За станалото по-сетнѣ и за добиване на бѣлгарски владика въ Охридъ нѣма да говоримъ.²)

Първитѣ новобѣлгарски писатели сж отъ Македония. — Установено е, че бѣлгарското възраждане захванало изпърво въ западнобѣлгарскитѣ прѣдѣли и главно въ Македония. За това сж спомогнали политикообщественитѣ движенија въ западна Европа прѣзъ XVIII в., войнитѣ на Австрия съ Турция, освобождението на Сърбия и Гърция и бѣлгаро-македонскитѣ търговци въ Бѣлградъ, Земунъ, Нови-Садъ, Буда-Пеща, Виена и Лайпцигъ. Търговията съ прочутия нѣкога сѣрски памукъ, съ вълна, кожи, тютюнъ и аби, изнасяни изъ Македония въ Австрия и Германия, постави македонскитѣ бѣлгари въ общение съ сѣрбитѣ въ Буда и Срѣмъ, който бѣ станалъ срѣдище за духовната и национална обнова на сѣрбството прѣзъ XVIII в. Бѣлгарскитѣ търговци въ Австрия взеха да пращатъ сѣрбскославѣнски печатни книги за своитѣ родни крайща, а по-късно захванаха и да печататъ тамъ книги на бѣлгарски писатели. Въ Австрия, покрай търговцитѣ, бродѣха и ученолюбиви бѣдни македонци, които дирѣха възможностъ да помогнатъ съ книга на своето отечество. Такъвъ бѣ дойранчанинътъ Христофоръ Жефаровичъ, който като „ревнителъ на своето бѣлгарско отечество“ издаваше въ Виена прѣзъ 1741 г. гербоветѣ на южнитѣ славѣни и образитѣ на тѣхнитѣ светци, посѣщаваше Срѣмъ, Бѣлградъ, Солунъ и като скиталецъ се помина въ Москва, 1753 г.³) Виенскиятъ бѣлгарски търговецъ Марко Теодоровичъ (бѣлгара родомъ изъ Разлогъ) дава прѣзъ 1792 г. срѣдства за напечатване на славѣнски букваръ за употреба у сѣрбитѣ и бѣлгаритѣ.⁴) Нешо Марковичъ отъ Кратово, който тргувалъ въ Австрия, помага въ началото на XIX в. да се печататъ въ Буда-Пеща бѣлгарски книги на македонскитѣ писатели.⁵)

¹) Документи, № 167.

²) Срв. Е. Спространовъ, По възраждането на градъ Охридъ. Мсб. XVII—XVIII.

³) Документи, № 75.

⁴) Първиятъ екземпляръ отъ тоя букваръ, употребяванъ въ наши училища, се намѣри въ Самоковско.

⁵) Документи, № 99, 102.